

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Camilla Skibrek
Et arbeid

MFA
Kunstakademiet 2012

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Et arbeid

av

Camilla Skibrek

2012

I

Jeg har vokst opp i en familie der alle i den nærmeste kretsen er fabrikkarbeidere. Unntaket er faren min, han er skiftekonduktør. En dag spør jeg ham om hva arbeid er. Han sier at det ikke kan finnes en definisjon på det, men at man skjønner hva arbeid er når man ser det. Jeg synes egentlig at det er et godt svar, men spør allikevel om jeg arbeider når jeg ligger her på sofaen og leser en bok som er relevant med tanke på en tekst jeg skal skrive. Han mener at det er å studere, for jeg er jo fortsatt student og teksten jeg skal skrive er en skoleoppgave. Men om jeg leser den samme boken om ett år når jeg har en mastergrad, vil det da være et arbeid? Han ler av meg og går på kjøkkenet for å hente noe. Det hadde vært lettere om du satt på et kontor, ved en pult og leste. Da hadde det i hvert fall sett ut som et arbeid, sier han.

Fem dager i uken går jeg i atelieret for å arbeide. Fire timer på hver av disse dagene bruker jeg til å slikke på et stykke tre. Det er fra en osp og hvis jeg teller årringene så levde det i 16 år før jeg sagde det ned. Jeg slikker på den samme plassen hver gang og når jeg skriver dette har jeg kommet halvveis. Målet er å slikke meg fra den ene til den andre siden, et horisontalt hull. Det begynte som et eksperiment, men har blitt et ritual. Det er ikke slik at jeg gjør dette fire timer i strekk. Jeg slikker i omtrent tjue minutter, så leser jeg litt, ser på materialene jeg har i atelieret, forsøker å lage noe, tar en luftetur eller skriver litt før jeg slikker i nye tjue minutter. Jeg har funnet ut at hemmeligheten bak å slikke tre så effektivt som mulig er å preparere det grundig med spytt. Selv om den menneskelige kroppen ikke klarer å fordøye cellulosen som finnes i trær, så er enzymene i spyttet effektiv på å bryte ned strukturen i treet. Når jeg er ferdig med et dagsverk oppholder treet seg i en glassklokke. På klokkenes fot er det et messingskilt som har tittelen gravert inn; *"Licking my way through wood"* Det finnes ingen dokumentasjon av prosessen med unntak av en dagbok jeg fører. Dagboken forgår i samme tidsrom som prosjektet, men omtaler aldri objektet og prosessen direkte. Jeg skriver om arbeid, begjær, eksistens, rituelle handlinger, poesi og autentisitet, temaer som slikkingen innebærer for meg. Hvis dagboken noen gang

kommer til å bli publisert så skal det være sammen med objektet. Det er derfor ikke nødvendig at den snakker direkte om verket som i denne teksten, siden de skal oppholde seg i samme rom. I en av Kristian Lundberg sine tekster står det: ” *Det är också ett uppdrag som kräver mod: att stanna kvar.* ”. Jeg har hittil vært dårlig til å stanna kvar. Når jeg har begynt å bli flink til noe eller blitt komfortabel, så har jeg alltid forlatt det. Jeg ser dette arbeidet som en oppgave jeg har gitt meg selv, en øvelse i å stanna kvar.

Jeg leser at Eva Hesse en gang har skrevet: ”*Endless repetition can be considered erotic*”

I desember dro jeg til Paris og besøkte blant annet kirkegården Père Lachaise. To jenter stod ved en grav der statuen forestilte en liggende mann. Den ene av jentene gned hånden lenge på mannens kjønnsorgan. Som tilskuer følte det absurd. Kanskje til og med litt nekrofil selv om replikasjonen av mannen aldri hadde vært levende. Jeg spurte jentene hva de holdt på med. De så med en gang litt skamfulle ut siden de forstod at jeg hadde observert dem og ikke var inneforstått med hva handlingen innebar. Hun ene fortalte at det er en myte bak dette ritualet. Hvis man plasserer en blomst i hatten som ligger ved siden av mannen, deretter kysser ham for så å gni på kjønnet hans, vil det øke kvinnens fruktbarhet, hun vil få et lykksalig sexliv eller skaffe seg en ektemann innen ett år. Mannen som ligger her og får kjønnsorganet polert flere ganger daglig heter Victor Noir. Han har en tydelig ereksjon og den øverste knappen i gylfen er åpen. Hele han har oksidert bortsett fra de utsatte områdene som han får pleiet hver eneste dag. Når jeg kommer tilbake til Oslo forsøker jeg å finne ut mer av hvorfor Noir har denne mytologien forbundet med seg. Han levde i Paris fra 1848 til 1870 og var journalist i *La Marseillaise*, en avis som tok tydelig avstand fra det regjerende regimet. Redaktøren, Paschal Grousset ønsket å utfordre Prins Pierre Bonaparte til duell og Noir ble 11. januar sendt for å overbære oppfordringen. Det brøt ut en heftig krangel mellom de to, noe som resulterte i at prinsen skjøt Noir til døde. Hans bortgang førte til store demonstrasjoner mot et allerede hardt presset

regime og over 100 000 mennesker fulgte Noir til graven. I ettertid så man at handlingen førte til en mer liberal lovgivning i Frankrike. Det er ingenting jeg kan finne ut om hans tidligere liv som indikerer at han skulle få denne erotiske æren etter sin død. Kanskje det heller er skulptøren, Jules Dalou som har æren. Statuen skal forestille en fallen mann med hatten ved hans side, rett etter at skuddene har falt. Allikevel er sannsynligheten liten for at Noir døde med åpen smekk og en bul i buksa.

Jeg spør kjæresten min om han begjærer meg. Han svarer at man ikke kan begjære noe man allerede har. Jeg vet ikke om jeg er enig, men husker at jeg har lest en plass at begjæret ikke forholder seg til et objekt, men heller til fraværet av noe. Jeg sier at begjær må være en drift. Han mener at driftene er det vi har til felles med dyrene, og siden dyrene ikke begjærer så kan det ikke stemme det jeg sier. Jeg føler at vi er to idioter som ikke har begrep om hva begjær er.

II

I en stund nå har jeg forsøkt å forstå hva arbeid er. Det har vist seg å være umulig for meg å svare på dette fordi det ikke kan finnes én sannhet om arbeid. Svaret avhenger av hvem du er, hva du gjør, hvordan du gjør det og hvorfor. Jeg har derfor lest litt om arbeidets filosofiske historie i Europa for å forstå hva arbeid er i forhold til min egen praksis som kunstner. Jeg skal forsøke å gjøre denne delen så kortfattet som mulig siden det ikke er tekstens mål å gi en historisk oversikt, men heller legge et grunnlag for å forstå min egen situasjon.

Jeg går tilbake til Antikken (700 f.Kr – 400 e.Kr) og finner ikke noe gresk ord for arbeid. Ordet som oftest brukes er *ponos* som betyr *anstrengende*. Det mest verdifulle man kunne investere tiden sin i var tenkning og politikk. Fysisk arbeid ble sett på som en byrde og var underordnet tenkningen. Det mest slitsomme arbeidet ble betraktet som mest nedverdiggende, men hvis en person gjorde det av fri vilje hadde det ikke noe å si for personens status. Det kan virke som om grekerne målte verdien av arbeidet ut fra om det var gjort av nødvendighet eller av fri vilje fremfor om noe var produktivt eller ikke. De som utførte et arbeid, om det var slaver, kroppsarbeidere eller håndverkere, gjorde dette på oppdrag fra andre. Dette umyndiggjorde dem i den politiske debatten fordi de mistet sin autonomi og derfor ikke stod fritt i forhold til andres vilje. Arbeid var en hindring for fornuftens sanne bruk og utvikling. Dette var det dominerende synet på arbeid, spesielt projisert gjennom Platon.

Disse holdningene videreføres inn i den kristne middelalderen. Innen kristen tenkning er arbeid en konsekvens av fordrivelsen fra Edens hage og derfor fremmet som en plikt. Menneskene skulle arbeide for å forbedre seg selv, hjelpe andre og ære Gud. Arbeidet i seg selv hadde ingen egenverdi, men det var mye bedre enn å drive dank, noe som ble sett på som sjelens fiende. Meditasjon og bønn var det viktigste et menneske kunne foreta seg fordi det var den eneste veien til Gud og evig frelse. Gradvis skjer det et skifte gjennom reformasjonen som var en religiøs omveltning fra katolisisme til protestantisme på 1500 - tallet. Martin Luther understreket betydningen av den individuelle tro på Jesus som eneste vei til frelse. Kjernen i den Lutherske troen var at mennesket skulle vie seg til Gud der livet bestod av tilbedelse og arbeid. *"Munkenes og prestenes arbeid, uansett hvor hellig og anstrengende det er, skiller seg i Guds øyne ikke det minste fra bonden som streøver i marken eller kvinnen som arbeider i hjemmet"* (1) Med denne valgfriheten ble Gud mer uforutsigbar og uberegnelig, noe som

skapte usikkerhet. Det var ikke lengre en overordnet makt som bestemte veien til frelsen og Gud var ikke like tilstede i det daglige arbeidet som i kirken.

Den moderne vitenskapen utvikles herfra for å fylle Guds åndelige fravær i dagliglivet. Det å kunne forstå naturens lover gjennom analytiske metoder ville gjøre tilværelsen mer forutsigbar. Ved hjelp av vitenskap og teknologi kunne mennesket skape den orden og trygghet Gud ikke lenger kunne tilby. Vi befinner oss nå på 1500 – tallet og i det som regnes som den moderne tidsalder. Herfra begynner etter hvert arbeidet - eller det aktive livet - å bli overordnet det teoretiske livet. Den protestantiske arbeidsmoralen er ivaretatt, men trosgrunnlaget som fulgte med den har smuldret hen.

Den industrielle revolusjonen vokser fram på 17- og 1800 – tallet og det blir enda tydeligere at produksjon er den nye målestokken for all menneskelig virksomhet. Man får ikke lengre sin lønn i himmelen, men på jorden, og hard arbeid er lik høy moral. Dette er et ideal som har vedvart frem til i dag, men nå stiller vi større krav til at arbeidet skal inneha en personlig mening. Et godt eksempel på en som tidlig fremmet denne romantiske forvandlingen av arbeidet er John Stuart Mill. *”Men selv den som tjener menneskeheten på det mest sublim vis, gjør det ikke fordi arbeidet i seg selv er prisverdig; verdien ligger i tjenesten og viljen til å yte den – de edle følelsene som tjenesten er frukten av. Og hvis viljens edelhet kommer til uttrykk på andre måter enn i arbeidet, for eksempel i at man risikerer eller ofrer noe, er det den samme verdigheten det er snakk om. Så lenge vi bare snakker om arbeidet og ikke om målet med arbeidet, befinner vi oss langt unna problemets rot, eller hvis vi kan kalle det en rot, så er det en rot som det ikke vokser noen blomst eller frukt av.”* (2) For romantikeren dreier alt seg om å finne en personlig mening og sannhet. Etter opplysningstiden oppstår et nytt behov for å fylle tomrommet som Gud har etterlatt seg, og denne gangen ligger ikke svaret i vitenskapen og teknologien, men i mennesket selv. Romantikeren vet ikke helt konkret hva han leter etter, men han vet at det finnes en uendelig mening og at den bare kan nåes gjennom å oppdage seg selv. De færreste finner den grunnleggende, personlige meningen man leter etter i det daglige arbeidet og dette utilfredsstilte begjæret vil føre til at romantikeren aldri blir helt fornøyd.

III

Jeg liker håndverk og kanskje mest av alt liker jeg å arbeide med tre. Jeg trives når jeg er i trelastforretningen for å plukke ut materialene jeg vil bruke. Der vurderer jeg treets egenskaper og farge opp mot hvordan jeg forestiller meg resultatet. Det er tilfredsstillende å håndtere de store maskinene på verkstedet, omvandle treets overflate fra å være ru og flisete til å bli helt glatt, måle opp perfekte dimensjoner, montere stykkene sammen for å finne ut at de passer perfekt til hverandre. Jeg kjenner en sann glede og harmoni når dette skjer. Allikevel kunne jeg aldri vært håndverker av yrke fordi jeg bare er interessert i å lage originaler og ting som er til meg selv, mine venner og min familie.

Jeg har to jobber ved siden av skolen. Annenhver lørdag går jeg med posten og i feriene arbeider jeg som flyvertinne. Det er greie jobber, men jeg gjør det bare for å tjene penger slik at jeg kan studere. Det er tilfredsstillende når all posten er levert eller når passasjerene er fornøyd, men jeg har ingen ambisjoner om å forbedre meg. Jeg gjør en bra jobb og det er godt nok.

Hver høst hjelper jeg faren min med å stable ved som skal bli tørr til vinteren. Han kaster den inn kjellervinduet og jeg stabler. Vi har gjort det sånn så jeg slipper å se haugen med ved som skal stables. Når jobben er gjort nyter jeg synet av meter på meter med stabile stabler som nesten fyller hele rommet.

Begrepet arbeid bruker jeg også i forbindelse med kunst. Jeg sier at jeg arbeider når jeg er i atelieret mitt, når jeg redigerer et fotografi på datamaskinen, når jeg lager en ramme til et bilde, når jeg leter etter materialer jeg kan få bruk for, når jeg tegner, når jeg skriver, når jeg leser, når jeg organiserer materialene som befinner seg i atelieret og når jeg lager en dokumentasjon av et objekt. Resultatet av alle disse prosessene ender noen ganger opp med å være kunstverk som jeg kaller arbeider. Etter å ha sett litt på arbeidets filosofiske historie får jeg ikke lenger begrepet arbeid til å passe sammen med de handlingene jeg gjør som kunstner. Jeg arbeider med kunst, men det gjør meg ikke til en arbeider. De andre eksemplene jeg nevner identifiserer jeg med arbeid fordi

de har et klart mål. Jeg lager en lampe fordi det er mørkt hjemme, posten leverer jeg på grunn av lønninga, og veden stabler jeg for å hjelpe faren min. Kunsten er en aktivitet der jeg setter selve prosessen høyere enn objektet den ofte resulterer i. Objektet i seg selv tjener ingen annen hensikt enn å eksistere som et kunstverk. En venn av meg sier at arbeidene hennes er en etterbyrd; restavfall som kommer ut etter en fødsel, og at hun ikke vet hvor selve barnet befinner seg. Jeg synes det er fint sagt, men selv tror jeg at jeg ikke kunne latt være å lokalisere den babyen. I en periode prøvde jeg å slutte å si arbeid i forbindelse med kunst, men det ga ikke noe mening. Måten jeg jobber på innebærer så mange forskjellige handlinger, så jeg bruker ordet arbeid fordi det kan favne dem alle. Jeg bruker ordet arbeid til å definere det jeg gjør, men jeg kan ikke definere det jeg gjør til å være eller ikke være et arbeid. Jeg tror også jeg kaller praksisen min arbeid for å gi den verdighet. Marx sier at: *"Vi skaper noe utenfor oss som samtidig er en legemliggjørelse av vår egen subjektivitet. Gjennom arbeidet omformer mennesker den ytre verden og skaper dermed en ytre manifestasjon av seg selv."*⁽³⁾ Dette kan jeg selvfølgelig ikke vite, men jeg tror at min manifestasjon vil føles mest sann gjennom arbeidet med kunst. Hvis jeg skulle produsert bokhylle etter bokhylle for kunder, stablet ved, levert post eller flydd mennesker rundt i verden hver eneste dag, hadde jeg blitt ulykkelig. Jeg tillegger ikke de aktivitetene nok mening til at det ville vært tilfredsstillende på sikt.

Jeg begynner på verket *"Licking my way through wood"* for å teste ut påstandene mine. Oppgaven innehar noen av arbeidets premisser. Det er en produktiv, men meningsløs aktivitet som foregår innenfor en bestemt tidsramme, og resultatet skal være i form av et objekt.

Mange lurer på om jeg dokumenterer prosessen. Da forteller jeg dem denne historien: Min venn Juha bodde seks måneder i en russisk by som heter Jakutsk. Allerede etter en uke begynner han å savne sin hjemby Helsingfors, så han bestemmer seg for å lage et par sko i skinn. Resten av oppholdet i Russland bruker han til å gå distansen tilbake til Helsingfors innenfor bygrensen til Jakutsk. Han hadde alltid på seg de selvlagde skoene når han gikk og disse er den eneste dokumentasjonen som eksisterer på at han tilbakela de 5895 kilometerne.

Hvis det finnes en kunnskapsinngang, for eksempel i form av en tittel, tror jeg det er en styrke å mytologisere objektet. Jeg tror ikke at et fotografi eller at noen hadde observert meg som slikker på et stykke tre hadde gagnet objektet. Mine forestillinger er som oftest sterkere enn hva som er realiteten. Når det gjelder kunst blir jeg ofte skuffa. Jeg leser pressemeldinger som forsøker å forføre meg, poetiske titler og begeistrede gjenfortellinger fra andre, men det blir sjelden like bra som jeg har forestilt meg. For en stund siden hadde Tino Sehgal utstilling på Kunstnernes Hus. Det endte med at jeg ikke gikk fordi jeg hadde så høye forventninger.

Etter å ha slikket en stund merker jeg at påstandene som var katalysator for handlingen ikke er så viktig å bevise lengre. Jeg har begynt å sette pris på tiden jeg tilbringer med treet. Når jeg slikker lar jeg meg ikke underholde av noe eller noen. Jeg preparerer overflaten med spytt. Det trekkes inn og fibre i treet reiser seg. Jeg begynner å slikke og slutter ikke før treet har en jevn overflate igjen. Denne prosessen gjentar jeg igjen og igjen. Det er sjelden jeg klarer å skjelne en klar forskjell fra dag til dag, men etter en uke er det en klar forandring i treet. Jeg liker å tenke at jeg har manifestert min eksistens ved at noe har forsvunnet. Tiden jeg har tilbrakt sammen med treet har føltes som meditasjon fremfor noe som er meningsløst. Med meditasjon mener jeg mental disiplin, og den har medført at jeg opplever dagene annerledes. Som jeg nevner ovenfor lar jeg meg ikke underholde av noe eller noen når jeg slikker. Jeg husker veldig godt hva som skjer i dette tidsrommet i motsetning til hva som hender før og etter. Jeg tror sjelen min setter pris på en pause fra sanseintrykk, daglige gjøremål og underholdning.

Jeg blir gjort oppmerksom på et brev som Stéphane Mallarmé har skrevet. Jeg har lyst til å gjengi et utdrag fra det fordi det er så vakkert og fordi det kanskje kan forene mine påstander om arbeid og kunst: ” *I think the healthy thing for man – for reflective nature is to think with his whole body; then you get a full harmonious thought, like violin strings vibrating in unison with the hollow wooden box. But I think that when thoughts come from the brain alone (the brain I abused so much last summer and part of last winter), they are like tunes played on the squeaky part of the first string – which isn’t much comfort for the box; they come and go without ever being created, without leaving any trace*”⁽⁴⁾

Mallarmé ble klar over at å tenke kun med hjernen var som å spille øverst på den ene strengen av en fiolin. Først når tanken kunne manifesteres ved hjelp av kroppen ville fiolinen få en harmonisk klang. Som jeg har nevnt tidligere kommer jeg fra en arbeiderklassefamilie. Dette har vært med på å påvirke meg til å se arbeid som noe kroppslig og fysisk. I denne teksten har jeg forsøkt å redefinere eller utvide begrepet arbeid i stedet for å posisjonere meg innenfor eller utenfor. Jeg tror at sjelen blir glad når den gjenkjenner den ytre manifestasjon som følge av en indre prosess og ikke når manifestasjonen eller arbeidet kommer fra det kroppslige alene.

Noter

- 1 Martin Luther- Works of Martin Luther with Introductions and Notes, 1520
- 2 John Stuart Mill – Essay on Equality, Law and Education, 1850
- 3 Karl Marx – ukjent/internet
- 4 Stéphane Mallarmé (1842 – 1898) - Selected poetry and prose, samlet og oversatt til engelsk 1982